

Alena Mornštajnová

O carte zdrobitoare.

Niall Griffiths

HANA

Traducere de Gabriela Georgescu

Hana

Această carte apare în România cu sprijinul
MINISTERULUI CULTURII AL REPUBLICII CEHE

MINISTRY OF CULTURE
CZECH REPUBLIC

Alena Mornštajnová

HANA

Traducere din cehă de
GABRIELA GEORGESCU

CURTEA VECHÉ

CUPRINS

PRIMA PARTE	Eu, Mira	1954–1963	9
PARTEA A DOUA	Cei dinaintea mea	1933–1945	109
PARTEA A TREIA	Eu, Hana	1942–1963	237

ORAȘULUI MEU

PRIMA PARTE

Eu, Mira
1954–1963

CAPITOLUL UNU

Februarie 1954

Niciodată n-am înțeles de ce adulții le spun copiilor că merită să fie cuminți și ascultători. Dacă aș fi fost o fiică model, numele meu ar fi fost acum gravat pe o piatră funerară, la fel ca numele părinților mamei, bunica Elsa și bunicul Ervin, care au murit cu mult înainte să mă nasc eu, sau al bunicii Ludmila și al bunicului Mojimír, la mormintele cărora aprindeam mereu lumânări în păhărele maronii împreună cu mama, chiar dacă pentru asta trebuia să mergem până în capătul de sus al cimitirului.

În timp ce prietenii mei mergeau duminica după-amiază, pe vreme bună, la plimbare cu familia în parc sau prin oraș, mama ne îmbrăca în haine de sărbătoare pe mine, pe Dagmar și pe Ota și ne scotea pe ușa ceasornicăriei care fusese cândva a noastră, dar în care tata mai putea doar să lucreze pe un salariu de mizerie, iar ei i se permitea să ștergă gratis podelele murdare ale prăvăliei de la parter.

În fiecare duminică după prânz, mama spăla vasele, își punea pălăria neagră, îl punea pe Otík în cărucior sau, când era deja mai mare, îl lua de mână și se îndrepta cu noi spre cimitir. Drumul mi se părea fără sfârșit. Trebuia să trecem pe lângă biserică până la râu, să traversăm podul, să mergem prin tot orașul de jos care, dintr-un motiv neștiut de mine, se numea Krásno, să ne târâm de-a lungul parcului castelului până după ultimele căsuțe, să intrăm pe poarta cimitirului și să așteptăm până ce mama ștergea

pietrele funerare, îndrepta florile din vase și aprindea lumânările. În timp ce făcea aceste munci, discuta cu morții și le povestea ce mai era nou în Meziříčí, cine se născuse, cine murise, ce se mai vorbește prin oraș, ce mai fac vecinii și ce am mai făcut noi, copiii.

Nu îndrăzneau să spun nimic, doar oftam greu, ca mama să înțeleagă ce nesuferită mi se pare așteptarea, dar chiar și așa îmi spunea mereu cu reproș:

– Nu te mai strâmba, dacă n-ar fi fost ei, n-ai fi nici tu aici.

Când s-au adunat și alte nume pe pietrele funerare, iar printre ele era și al mamei, mi-am amintit cum stătea ea lângă morminte în fiecare duminică și le vorbea celor dragi. Mă consola gândul că e printre cei de care îi fusese atât de dor.

Numele meu nu este printre cele scrise cu auriu pe mormintele pentru simplul motiv că uneori merită să fii neascultătoare și obraznică. Dacă nu sunteți de acord, nu citiți mai departe. Și ca să fiți siguri, nu le dați niciodată această carte copiilor voștri.

Iarna anului în care am împlinit nouă ani și în care viața mea s-a schimbat complet a fost o iarnă frumoasă, albă și geroasă, dar în februarie deja începuse să mi se pară interminabilă. De-abia în ultimele zile din februarie s-a încălzit, zăpada a început să se topească și gheața să se spargă.

Pe alocuri, râul care desparte Meziříčí și Krásno abia țârâia, în loc să se repeadă către râurile mai mari, iar cum zăpada din munții din apropiere se topea foarte încet și viteza și nivelul șuvoiului de apă creșteau insesizabil, ni se părea că e perfect ca să ne dăm pe sloiurile desprinse.

În acel februarie din anul 1954, când râul pândea deja în adâncimile de sub oraș, în fiecare zi, după școală, dădeam fuga direct la râu și verificam nerăbdători dacă gheața a cedat și s-a rupt, dacă apa curge suficient de puternic încât să putem sări pe un sloi, să

ne lăsăm purtați câțiva metri și să ne bucurăm de aventura pe care ne-o povesteau în pauze gemenii Eda și Mirek Zedníček dintr-a șasea, care trecuseră cu câțiva ani în urmă printr-o iarnă foarte grea și încercaseră navigarea pe sloiuri pe propria piele.

După câteva zile, gheața a plesnit în sfârșit, mijlocul râului a rămas liber, iar sloiurile au pornit încet pe curs în jos. Venise momentul pentru care ne rugaserăm și pe care îl planificaserăm atent.

Stăteam în pragul ușii de la bucătărie, ținând căciula roșie cu ciucure într-o mână și mănușile în cealaltă.

– Ce idee mai e și asta? s-a mirat mama când am întrebat-o dacă pot să merg cu Jarmilka să ne dăm cu sania.

În bucătărie era cald și mirosea frumos pentru că mama cocea prăjituri pentru ziua ei.

– Se topește zăpada și e ud peste tot, o să te faci flească.

M-am întins spre tavă să iau o prăjitură, dar m-am retras repede pentru că erau încă fierbinți.

– Tocmai, dacă e ultima noastră șansă să ne dăm cu sania?

Mama m-a privit suspicios.

– Mira, să nu care cumva să-ți treacă prin minte să te duci la râu.

Din faptul că mama bănuia ce planuri aveam cu Jarmilka Stejskalová¹ și cu băieții Zedníček și mi-a interzis clar să merg la râu, am ajuns la concluzia că și ea își dorise să se dea pe sloiuri când încă nu era matură și excesiv de precaută. Dar erau atâtea și atâtea lucruri pe care nu aveam voie să le fac ca să nu mă accidentez!

---

1. În chehă numele de familie ale persoanelor de sex feminin se formează prin adăugarea sufixului „-ová”. De asemenea, se folosesc sufixele -ka, -nka și -ik, -ek pentru a forma un nume de alint. (N. red.)

N-aveam voie să merg în pod ca să nu mă împiedic de catrafuse și să cad pe fereastră. N-aveam voie să merg în pivniță ca să nu alunec pe scări. N-aveam voie să ies pe balcon pentru că puteam să cad prin marginea dărăpănată în curtea pavată. Nu e de mirare că nimeni nu ia în serios cuvintele „nu ai voie“ dacă le aude în fiecare propoziție.

– Normal că nu, mă duc cu Jarmilka pe dealul din spatele grădinii familiei Zedníček, am spus eu vârand o prăjitură fierbinte în buzunar.

Mama era foarte frumoasă, iar când mă îmbrățișa, dogorea ca o sobă și mirosea frumos a zahăr vanilat. Dar în clipa aceea, ochii ei mari și căprui, care mi se păreau întotdeauna atât de triști încât mă temeam să îi privesc, m-au țintuit bănuitor, de parcă îmi citea și cele mai ascunse gânduri.

– Mă așteaptă Jarmilka, am spus eu și mi-am încheiat haina, mi-am legat șireturile ghetelor călduroase și mi-am tras căciula pe frunte.

Mama mi-a mai dat o prăjitură.

– Du-i și Jarmilkăi.

Am ieșit în fugă, am luat sania Jarmilkăi de funie și am pornit în direcția pieței. În spate mă ardeau ochii mamei.

– La revedere, doamnă Karásková, a strigat Jarmilka, și mulțumesc!

Și-a aruncat pe spate coada lungă și blondă, pentru care o invidiam neprieteneste, deoarece toți băieții din clasă trăgeau de ea cu admirație, a zâmbit cu inocență spre mama și a mușcat din prăjitură.

La capătul străzii, am cotit la stânga.

– Unde te duci? a întrebat Jarmilka trăgând de funie ca să mă oprească. Doar n-o să ocolim tot orașul.

– Nu vreau să vadă mama că mergem la râu.

– Doar nu vede după colț.

M-am uitat pe stradă. La primul etaj al casei dărăpănate s-a mișcat perdeaua. Poate mi se părea doar, sau poate bătrâna Beneška veghea de la fereastră ca să fie la curent cu tot ce mișcă în jurul pieței. Am grăbit pasul.

– Nu poți ști niciodată. Ne întâlnim cu cineva și e vai de noi.

– Și o să primești mazăre la cină, a răs Jarmilka tropăind resemnată după mine.

Ce-i drept, nu suportam mazărea, iar mama știa asta, așa că de câte ori comentam sau făceam ceva cu care părinții nu erau de acord, primeam mazăre și la prânz, și la cină. Stăteam la masă cu ceilalți și mă uitam cum savurează clătitele din cartofi cu marmeladă de casă sau alte bunătăți, în timp ce eu îmi mâncam piureul verde. M-am strâmbat în sinea mea, iar cu voce tare am spus:

– Tot e mai bine decât să-și dea tata cureaua jos.

Ceva de care nu reușeam întotdeauna să scap și mi se întâmpla destul de des – mai des decât celor doi frați mai mici ai mei. Și boacăna de azi tot de curea ar fi fost. Nu aveam nicio îndoială.

Ghetele maro mi se udaseră înainte să ajungem la râu, iar frigul mi se furișa pe sub unghii cu toate că aveam mănuși. Băieții Zedníček ne așteptau deja pe mal, sub acoperișul din șite de lemn al biseriței văruițe în alb. Alergau prin zăpada afânată și, cu două bețe lungi, încercau să desprindă de mal sloiurile de gheață eșuate. Imediat ce un sloi aluneca pe suprafața apei, era luat de curent și, inițial mai încet, apoi din ce în ce mai repede, era purtat către stăvilarul aflat la cincizeci de metri depărtare, unde se oprea într-un morman de bucăți de gheață fărâmițate.

În clipa aceea, curajul m-a părăsit și probabil și pe Jarmilka, pentru că aceasta s-a așezat pe sanie și a spus:

– Eu o să mă uit doar.

– Căcăcioaso, a spus disprețuitor Eda Zedníček, iar eu am înțeles că dacă nu la frumusețe, măcar la curaj aş putea s-o întrec pe Jarmilka. Or trage-o pe ea băieții de coadă, dar pe mine mă vor arăta ani în șir cu degetul și le vor povesti colegilor mai mici:

– Asta e aia care a coborât pe râu călare pe un sloi.

Am privit cum Eda desprinde cu dibăcie încă o bucată de gheață, mare cât preșul împletit din fața patului din dormitorul mamei și tatei, pune piciorul direct în mijloc, împinge cu bățul în fundul apei și plutește încet, luat de curent în direcția barajului. Am alergat de-a lungul malului în timp ce Eda, în picioare pe sloiul de gheață, își menținea ambarcațiunea provizorie în ape mai liniștite cu ajutorul bățului, împungea fundul apei și se îndrepta spre stăvilă la o distanță sigură față de mal. Folosind toiagul, a amortizat impactul și a traversat grămada de gheață adunată, trecând pe mal.

Simplu, m-am gândit eu. Cu excepția trecerii de pe un sloi pe altul.

Pe drumul de întoarcere spre sănii, am primit câteva sfaturi bine intenționate care mi-au dat din nou curaj.

– În primul rând, trebuie să te poziționezi chiar în mijlocul sloiului ca să nu aluneci în apă. Și să rămâi lângă mal, acolo e apa mică. În mijloc e un curent puternic, poate să te ia și nici eu nu m-aș descurca cu așa ceva. Și trebuie să împingi cu bățul ăla în lateral, nu în față, că o să te răstorni.

Îmi tremurau picioarele nu doar de frig, ci și de frică. Eda și Mirko m-au ajutat să desprind un sloi.

– Sari! a strigat Eda și eu am sărit, numai că între timp gheața a plutit un pic mai jos, dusă de curent, așa că am nimerit pe margine, gheața s-a înclinat, iar eu am alunecat.

În cădere, am desfăcut mâinile și am simțit cum ating suprafața apei și mă scufund în râul care la început nu era deloc rece, dar

apoi m-a strâns ca un clește imens, mi-a inundat urechile, ochii și nasul, m-a tras către fundul său puțin adânc și m-a împins undeva în întuneric. Până să apuc să mă sperii, mâna cuiva m-a prins de reverul pardesiului și m-a ridicat la suprafață.

– Doar ți-am zis să nu calci pe margine, a rostit Eda, apoi s-a întors către Mirko și a adăugat cu dispreț: Tu ai avut ideea asta proastă să aducem fetele aici. Să vezi acum belele.

Jarmilka stătea pe mal și scâncea. Mi-am scos repede haina grea, îmbibată de apă, și am început s-o storc. Nu puteam să mă duc așa acasă și îmi era îngrozitor de frig. Mi-a trecut prin minte să facem un foc, să îmi usuc un pic hainele și să mă încălzesc la el, și chiar voiam să le cer băieților chibrituri, dar îmi clănțăneau atât de tare dinții încât nu puteam vorbi.

– Nu boci aici, dă-i haina ta și du-o acasă, a strigat Eda către Jarmilka.

Fără niciun chef, ea și-a desfăcut paltonul și mi l-a aruncat peste umeri. Nu a ajutat câtuși de puțin. Doar că acum tremuram amândouă.

– Dacă suflați vreun cuvânt că am fost aici cu voi, vă bat chiar dacă sunteți fete, a continuat Eda. Și acum, valea, acasă!

I-a făcut un semn din cap lui Mirko și au zbughit-o amândoi pe deal în sus.

Am aruncat pardesiul ud pe sanie și am pornit pe drumul cel mai scurt spre casă. Frigul îmi pătrundea în piele și îmi impunea un ritm alert. La două străzi depărtare de casa noastră, i-am înapoiat Jarmilkăi pardesiul umed, iar ea l-a îmbrăcat cu o bucurie evidentă, mi-a aruncat o privire plină de compasiune și m-a lăsat în voia sortii. Încă mai speram că, având un dram de noroc, voi reuși să urc scările fără să fiu observată, mă voi strecura pe lângă bucătărie, voi fugi până la etajul doi, în camera unde dormeam cu frații mei, și voi apuca să mă schimb pe furiș în haine uscate.

Până atunci nu observasem niciodată că ușa grea de la intrare trebuie unsă, că treptele scârțâie și că dacă nu aprind lumina, ceea ce, evident, nu puteam face, nu văd nici până la prima treaptă.

– S-a ars becul? s-a auzit un glas de sus, apoi s-a aprins lumina, iar eu am încremenit în mijlocul scării. Când m-am uitat în spate, mi-a fost clar că oricum nu aveam nicio scăpare. În urma mea, pe fiecare treaptă, rămăsese câte o mică baltă.

–Nu pot să cred! a strigat mama, s-a năpustit asupra mea, m-a tras pe scară și a început să scoată chiar acolo hainele ude de pe mine.

– Ce trăsnaie ai mai făcut? Doar ți-am spus că nu ai voie la râu.

Cu o mână îmi scotea chiloții uzi și cu cealaltă mă bătea la fundul înghețat. M-a surprins. Era prima oară când mă bătea mama. Loviturile nu mă dureau, dar erau îngrozitor de umiltoare.

– Nu, am țipat eu. Nu e adevărat! N-am fost la râu. M-am dat cu sania cu Jarmilka. E foarte umedă zăpada, de-aia sunt flească.

Am izbucnit în plâns de rușine, de frig și de la toată sperietura. În ușa bucătăriei au apărut frații mei, dar când au văzut ce bătaie mâncam, s-au retras. S-a auzit deschizându-se ușa de jos, de la intrare, pentru că tata auzise țipetele și venise din ceasornicărie să vadă ce se întâmplă.

– Mincinoasă ce ești, s-a supărat mama, apoi m-a frecat cu prosopul pe tot corpul până a început să mă doară și m-a băgat sub plapumă.

– Pune repede de ceai, i-a strigat tatei aruncând peste mine o pătură. Vrei să faci pneumonie și să mori?

Ce întrebare mai era și asta? De ce să vreau să mor?

– N-am fost la râu, am căzut într-o băltoacă, mă smiorcăiam eu. Chiar nu e vina mea.

Mama a pus cana cu ceai pe noptieră, mi-a pus o căciuliță tricotată pe cap, mi-a vârat o sticlă cu apă caldă la picioare și a

închis ușa în urma ei. M-am ghemuit sub plapumă, am încercat să strâng sticla între tălpile înghețate și am continuat să plâng încet. Îmi era frig și îmi părea rău că mama și tata erau supărați pe mine. Poate că n-ar fi trebuit să mint, poate că ar fi trebuit să spun că m-a împins cineva în apă, poate...

În câteva clipe, o căldură plăcută mi-a inundat corpul și, ca prin vis, am auzit cum s-a deschis ușa, am simțit o mână pe frunte și m-am gândit că poate mama n-o să se supere chiar așa tare, că poate scap de curea și se rezolvă totul cu un piure de mazăre la cină.

Tata avea talentul deosebit de a merge fără să fie auzit deloc, așa că uneori părea că nici nu intră pe ușă, ci trece prin pereți și prin podele, ca o fantomă. Își petrecea zilele la parter, în atelierul ceasornicăriei, aplecat peste masa lui de lucru, reparând ceasuri. Avea spatele foarte încovoiat pentru că stătea întruna la masă și mergea ușor aplecat în față. Avea părul des, dar aproape cenușiu, așa că părea mai degrabă tatăl mamei decât soțul ei.

Când eram mică, mică, atât de mică încât nu mergeam încă la școală, iar frățiorul meu Ota se ascundea sub fusta mamei, nu puteam pricepe cum putuse mama mea cea frumoasă să se mărite cu un bărbat atât de bătrân, așa că am întrebato.

– A trebuit să mă ia de bărbat, a spus tata, pentru că din cauza ei am albit.

– Așa este, a spus mama bătându-l pe spatele cocoșat. Dar îți pare bine, nu? Cine altcineva ți-ar mai fi adus ție litri de ceai până jos, în atelier? Ai idee câte trepte sunt până acolo?

Optsprezece. Scara îngustă avea optsprezece trepte, iar când ceasornicăria nu mai era a noastră, ci a statului, și muncitorii zidiseră ușa care făcea legătura între magazin și casa scării, mama trebuia să iasă în stradă cu fiecare cană de ceai și să intre

în prăvălie pe ușa principală, ceea ce era neplăcut mai ales iarna sau pe ploaie.

Tata petrecea mult timp în prăvălie, printre ceasuri, nu doar în zilele lucrătoare, când era deschisă ceasornicăria, ci și duminica. Sus, în apartamentul nostru de la primul etaj, venea doar ca să mănânce și să doarmă. În timpul prânzului și la cină îi povestea mamei despre mecanismele pe care tocmai le repara, iar mama îl asculta de parcă ar fi descris niște aventuri extraordinare. Cu noi, copiii, nu prea vorbea, iar când mama trebuia să plece și îi eram dați în grijă, tata era complet dezorientat. Cu siguranță nu pentru că nu ne iubea. Ci mai degrabă pentru că nu știa să se poarte cu copiii și aștepta să creștem și să-i ascultăm poveștile despre mecanismele ceasurilor cu același interes ca mama.

În duminica aceea, când lumea mea a început să se întoarcă în direcția greșită, tata era foarte supărat chiar dacă se străduia să nu lase să se vadă.

Mai întâi, am crezut că e din cauza băii mele înghețate, dar de data asta nu era vina mea. Mama își sărbătorea cei treizeci de ani, iar tata nu era în apele lui pentru că aniversarea îl scosese din rutina lui zilnică. Nu putuse să meargă la atelier, să se așeze la masă și să pună în ordine ceea ce trebuia pus în ordine. Fusese nevoit să ia loc în sufragerie, la masa aranjată festiv, cu soția lui, cu cei trei copii și cu Hana, cumnata lui, cu care se afla într-o relație în care nu putea face ordine oricât de mult și-ar fi dorit.

Motivul era simplu – cumnata era reproșul întruchipat. Fiecare cuvânt al ei, fiecare mișcare și fiecare privire îi arătau cât de mult îl antipatizează. Să stea la aceeași masă cu ea era pentru tata un chin la fel de mare ca și pentru mine.

Mie îmi era frică de mătușa Hana. Ședea pe scaun ca o cotoaroanță în negru și privea în gol. Nu purta niciodată nimic colorat.

Și iarna, și vara, peste rochia neagră cu mânecă lungă purta un pulover negru cu buzunare, iar în picioare avea ciorapi negri și ghete până la gleznă cu șireturi. Nu o văzusem niciodată fără basma, ceea ce înțelegeam întrucâtva pentru că, deși nu putea fi foarte bătrână, am observat că de sub basma îi ieșeau fire albe.

– De ce nu-și dă niciodată jos puloverul ăla? am întrebat-o pe mama.

– Ai observat cât de slabă e, mi-a spus ea. Oamenii slabi sunt friguroși.

– Dacă ar mânca așa cum trebuie, n-ar mai fi atât de slabă. Dar mănâncă doar pâinea aia pe care o ține mereu în buzunare, de ce nu mănâncă și ea ceva mai consistent?

Sau, cumva, adulții au voie să facă firimituri peste tot pe unde merg, iar copiii nu?

– Ei, de ce, de ce? Ce treabă ai tu? Ce, ție îți spune mătușa Hana ce să faci și ce nu?

Ce-i drept, ăsta era adevărul adevărat. Mătușa Hana era singurul adult de la care nu auzisem niciodată cuvintele „nu ai voie“. De fapt, rareori auzisem vreun cuvânt de la ea pentru că mătușa Hana nu vorbea aproape deloc, doar privea în gol. Așa, ciudat. De parcă se uita, dar nu vedea nimic. De parcă plecase, dar își uitase corpul pe scaun. Câteodată mă speriam că o să cadă brusc la pământ, iar în urma ei o să rămână doar o grămăjoară de haine negre.

Ar fi trebuit să știu că mama îi ia apărarea mătușii Hana. Mătușa Hana era sora ei mai mare și, de fapt, singura rudă pe care o aveam. Mama o iubea tare mult, ceea ce mă surprindea, deoarece mătușa nu dădea niciodată vreun semn că i-ar păsa de vreunul dintre noi. O dată, am văzut că la sosire mama a vrut s-o îmbrățișeze, dar mătușa s-a dat un pas în spate, de parcă ar fi fost arsă. Mama îi zâmbea întotdeauna, îi vorbea cu duioșie, ca unei copile, iar dacă mătușa i-ar fi cerut, i-ar fi adus și luna de pe cer.

Dar mătușa nu-i cerea niciodată nimic, nici ei, nici altcuiva. Pur și simplu stătea în sufragerie privind în gol și uneori scotea câte un răspuns scurt cu un glas care suna exact la fel ca al mamei.

Ne-am așezat la prânzul festiv și aproape că mă așteptam ca în loc de carnea de vită cu sos, pe farfuria mea să aterizeze piureul de mazăre. Însă, în incursiunile mele de cercetare de dimineață prin bucătărie, nu am observat ca mama să-mi pregătească mazărea, deși din comportamentul ei distant mi-am dat seama că afacerea de ieri cu scâldatul încă nu era încheiată.

Am primit aceeași mâncare ca și ceilalți. Să i se fi făcut milă mamei pentru că era ziua în care împlinea treizeci de ani?

Începusem deja să sper, dar apoi a venit momentul desertului. Niște choux à la crème minunate, de un galben splendid, cu glazură lucioasă din zahăr, cumpărate pentru acest eveniment special, extraordinar, chiar de la cofetăria din piață.

Mama le-a ridicat de pe tavă cu niște clești de argint și le-a așezat unul câte unul pe farfuriile de desert tivite cu auriu, pe care le scotea din vitrină doar la ocazii. Pe primul l-a așezat în fața mătușii, apoi i-a dat tatei, lui Dagmar și lui Ota. Apoi a privit în jur și a spus:

– Bun, și încă unul pentru mine.

– Și eu? am întrebat în pripă pentru că știam ce răspuns aveam să aud.

– Tu nu meriți desert. Te-ai dus la râu deși știai că e interzis și, pe deasupra, m-ai și mințit.

Am început să mă smiorcăi. Se uitau toți la mine. Frații cu compătimire, iar mătușa Hana fără să înțeleagă. Tata a dat doar din cap și a spus:

– Nu plânge, că acum scot cureaua. Oricum ai scăpat ieftin din treaba asta.

– Poftă bună atunci, am spus și am împins scaunul atât de tare că aproape s-a răsturnat și am fugit din cameră.

– După toate astea, mai e și obraznică, am auzit vocea tatei. Ar trebui să-i trag o mamă de bătaie.

– Dar e ziua mea, a spus mama împăciuitor, adăugând încă ceva ce n-am mai auzit pentru că am zbughit-o pe treptele de lemn la etajul al doilea, în camera copiilor. Acolo m-am trântit pe pat și am început să plâng și să strig în gura mare de nervi.

Am strigat atât de tare, încât nu am auzit răul care se năștea sub oraș și care în ziua aceea s-a infiltrat și în casa noastră. Cu ochii înlăcrimați, nu am văzut cum își întinde degetele lacome după noi, sugrumă speranța și sădește moartea. Habar nu aveam că nevăzutul și neauzitul adulmecă jos, la masă, pândindu-și victimele.

CAPITOLUL DOI

Februarie 1954

A doua zi, dis de dimineată, m-am uitat în cămară să văd dacă mi-a rămas măcar un choux galben, dar nu am găsit nicio firimitură. Pentru o clipă m-am gândit să mă îmbufnez, dar apoi mi-am spus că dacă o să fac asta poate o să primesc bătaia promisă de la tata și m-am hotărât să-i iert cu generozitate pe părinți și să mă prefac că nu s-a întâmplat nimic. Am luat câteva bucăți de turtă dulce întărită, pe care mama o rădea și o presăra peste găluștile cu prune, peste cașă și peste tăieței. O ținea ascunsă în spatele compoturilor, crezând că eu nu știu unde e. Apoi am găsit sacul cu mazăre și, prevăzătoare, l-am împins în spate de tot.

Vineri, Dagmarka nu s-a ridicat din pat. Am înghiontit-o, am împuns-o, am tras plapuma de pe ea, totul în zadar. Când și-a prins capul în mâini și a început să plângă, am priceput că probabil e bolnavă și nu va merge la școală. Am coborât în fugă scările până în bucătărie și am anunțat-o pe mama că Dagmarka nu se simte bine și că și pe mine începe să mă doară capul.

Mama m-a atins pe frunte.

– Mănâncă și vrea la școală, a spus arătându-mi cu degetul locul de lângă tata de la masa de bucătărie. Enervată, m-am așezat și am încercat să tușesc, dar tata s-a uitat la mine amenințător, așa că am preferat să o las baltă.

M-am întors de la școală la ora unu, cu o foame de lup, pentru că în zăpăceala de dimineată îmi uitasem gustarea acasă. Nu m-a

băgat nimeni în seamă fiindcă Dagmarka avea febră mare și nu ne recunoștea pe niciunul dintre noi, țipa întruna ceva despre clopoței de deasupra ușii, iar mama, cu ajutorul bătrânului doctor, domnul Janotka, îi punea comprese.

– O fi oreion, a spus domnul doctor. Pregătiți-vă, o să ia și ceilalți doi.

A arătat spre mine și spre Otík. Sincer, când am văzut cât de rău se simte Dagmarka, aș fi preferat să merg la școală.

Domnul doctor a avut dreptate. A doua zi s-a îmbolnăvit și Otík, dar lui i-a fost chiar și mai rău decât lui Dagmar. Apoi doctorul a venit la noi în fiecare zi și părea destul de îngrijorat pentru că febra nu scădea, dar, cu toate că cei doi aveau în continuare dureri de cap și erau prea slăbiți ca să se poată ridica din pat, nu le-au apărut umflăturile din spatele urechilor, specifice oreionului. Doctorul a încercat să le aplece capul cu bărbia în piept, să vadă dacă nu au meningită, mama deja plângea de epuizare și de teamă, tata încerca să ajute cât putea, dar mai mult se fâțâia prin bucătărie, iar eu tot așteptam să mă îmbolnăvesc și eu.

În cele din urmă, nu eu am fost cea care s-a îmbolnăvit, ci mama și tata, dar atunci știam deja că nu suntem singurii pe care i-a cuprins această boală ciudată, pentru că numărul bolnavilor din oraș tot creștea. Era clar că era vorba despre o boală contagioasă și că bolnavii trebuie separați de cei sănătoși, și pentru că în Meziříčí nu era niciun spital, toată familia mea a fost dusă la secția de boli infecțioase a spitalului regional.

– Du-te la mătușa Hana, mi-a spus mama. Obrajii îi ardeau, vorbea cu greu, iar limba îi era neobișnuit de maronie. Nu uita să încui. Și să nu te mai ții de boacăne.

M-a mângâiat pe față și s-a lăsat dusă la ambulanță. Avea capul înclinat, iar în ochi avea privirea apatică pe care o vedeam la

mătușa Hana. S-a așezat lângă tata și și-a sprijinit capul de umărul lui. El a deschis ochii și a întrebat:

– Ai întors ceasul? și a închis din nou ochii. Mama nu a răspuns și a închis pleoapele.

Un domn îmbrăcat în salopetă albă a trântit ușile ambulantei, iar eu am rămas în picioare, pe trotuar, în fața ceasornicăriei. Nu era nimeni acolo care să-mi interzică să merg în pod, în pivniță sau chiar la râu. Nimeni care să mă iubească.

Am urcat scările, m-am așezat pe canapeaua din bucătăria goală, care dintr-odată era îngrozitor de mare, și am ascultat ticăitul puternic al ceasului. Nu aveam niciun chef să merg la mătușa Hana, dar ce altceva îmi rămânea de făcut? Am respirat adânc, hotărât, și deodată am avut impresia că aud niște târșăieli de la etaj. Am înghețat, m-am ghemuit în colțul canapelei din bucătărie și am luat o pernă în brațe. Nu, de fapt, doar mi se păruse. Mi-am dat seama că nu fusesem niciodată complet singură în casă. M-am întins după geanta cu lucruri pe care mă ajutase mama să o pregătesc și am auzit din nou zgomotele. De parcă ar fi mers cineva prin pod. Am țâșnit din bucătărie, am smuls haina din cuier, am apucat pantofii cu o mână și am șters-o afară. Abia când am ajuns în piață mi-am amintit că nu am încuiat ușa.

Mătușa Hana locuia în casa bunicii Elsa și a bunicului Ervin, în care se născuseră ea și mama. Patru ferestre mari dădeau spre piață, iar eu o invidiam pe mătușa pentru că poate să stea pe per vazul lat și să urmărească oamenii care roiesc pe dedesubt. Ce-i drept, casa noastră avea două etaje, dar dacă voiam să văd mai departe de străduța îngustă, trebuia să mă urc în pod, de unde se vedea întregul oraș, iar acolo bineînțeles că nu aveam voie. Totodată, îmi era foarte clar că mătușa Hana nu se uită niciodată

pe fereastră, pentru că nu-i plac oamenii și nu o interesează câtuși de puțin.

Treaptă cu treaptă, am urcat până la apartamentul mătușii, imaginându-mi ce față va face când îi voi spune că trebuie să rămân la ea câteva zile. De bucurat, nu se va bucura, de asta eram sigură. Era atât de obișnuită cu singurătatea ei, că uitase și să vorbească. Ieșea din apartament doar pentru cumpărăturile necesare sau pentru vizitele rare pe care i le făcea mamei. De fapt, nici nu eram sigură că știe cum mă cheamă. Nu îmi aminteam să-mi fi spus vreodată pe nume. Cu siguranță nu – doar nu vorbise niciodată cu mine.

Am sunat la ușa apartamentului, dar nu s-a auzit nimic din interior. Am apăsat încă o dată pe sonerie, de data aceasta mai tare. Înăuntru era în continuare liniște. Mi-am lipit urechea de ușă. Trebuia să am mare ghinion dacă mătușa era chiar atunci plecată de acasă. Am încercat să apăs pe clanță. Era descuiat.

– Mătușă? am strigat prin ușa întredeschisă, dar nu s-a auzit nimic. Mătușă, sunt eu, Mira. Mama m-a trimis la tine.

Mi-a trecut prin minte că mătușa stă la masă, având din nou acea privire ciudată și că nu observă nimic în jur. Așa că am intrat în hol, m-am uitat în bucătărie și, în cele din urmă, în dormitor.

Și acolo am găsit-o. Era întinsă în pat, îmbrăcată așa cum venea la noi, chiar și basmaua neagră era legată pe cap, deși acum îi alunecase de pe părul grizonant pe umeri. Stătea întinsă pe spate, încovoiată ciudat, de parcă o apăsa o crampă dureroasă, bărbia era înclinată într-o parte, ochii deschiși, iar din gura întredeschisă îi ieșea un hârâit ciudat.

Nu știam ce să fac. Am mai făcut doi pași în față.

– Mămico! a strigat deodată. Mămico, știam... știam eu că o să te întorci. A început să-și miște brusc capul dintr-o parte în alta. Nu sunt aici, nu sunt aici!

*Descriind modul în care durerea
și traumele se transmit de la o generație la alta,
Hana este un roman de mare impact,
care ne amintește că nicio societate nu este
imună la ciurma numită complicitate.*

Wales Arts Review

Suntem în 1954, Mira are nouă ani și viața ei este pe cale să se schimbe pentru totdeauna. După ce o epidemie de febră tifoidă face ravagii în orașul ei, răpindu-i părinții și frații, copila orfană este nevoită să locuiască cu mătușa ei misterioasă și depresivă, Hana, o femeie deopotrivă fragilă și infricșătoare. Treptat, Mira descoperă istoria tulbură a familiei lor și începe să înțeleagă de ce mătușa ei este incapabilă să aibă încredere în sine și în lumea din jur. Prin cele două fire spațio-temporale separate ale cărții, întretesute cu multă abilitate, Mira descoperă secretul modului de viață retras al Hanei, al vinovăției pe care o poartă și al tatuajului de la încheietura mâinii.

Bazat pe fapte reale, acest roman bestseller al Alenei Mornštajnová are ritmul și dramatismul unui film captivant.

byblos

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-1635-3

9 786064 416353